

مجله مطالعات اجتماعی

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوار بند.

مجله اداره :

اخطار :

مسئله کمره موافق آثار جدیده مع المنونیه
قبول اولنور

درج ایدله بن آثار اعاده اولنور

ریسه، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و به اظافه کرم سیاسی و کرم اجتماعی و مدنی احوال و مشوریه اسلامیه و به بحث ایدر و هفته ده بر نشر اولنور.

صاحب و مؤسسری :

ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

آبونه بدلی

سنه لکی التي آیلنی

ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵	غروش
روسیه	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر ممالک اجنیه	۱۷	۹	فرائق

تاریخ تاسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیسه سنوی

۲۰ غروش فضله آلتیر

عدد : ۱۰۴

۲۶ شعبان ۳۲۸ پنجشنبه ۱۹ اغستوس ۳۲۶

در دنجی جلد

خبر ویزدیکی زمانلردن دها بر چوق عصر اول ایرانک جنوبی ترک قومی طرفندن مسکون اوله سنی و حتی حروف میخی دینلین الفبائی ایجاد ایدن بو قوم اولدیغنی انبات ایدره و نایق الده ایدلشدر .

لکن ساسانیان سلاله سنک ظهوریله تا اسلامیتک ایرانه دخولندن بر قاج عصر صکره لرینه قدر ایرانیلر ایله ترک اقوامی اراسنده کی علاقه و ارتباطه دائر المزده بر وثیقه یوقدر . عادتاً علاقه و ارتباطک منقطع اولدیغنه انسانک حکم ایدمجه کی کلیر . هر نه ایسه تاریخ هجرتک اوچنجه قرننده ترک اقوامی ایله عالم اسلام اراسنده علاقه و ارتباط اساسلری وضع ایدیلور . عربلر ماورای النهر و ترکستان طرفلرنده اجرا ایتدکلری غزوات اثناسنده ترک اقوامنه تصادف ایدره ک بونلر ایله چارپشمه یه باشلیورلر . ترکلرک انشای محاربه ده ابراز ایتدکلری جلادت و شجاعتی ، معاملات شخصییه کوستردکلری صفوت و منانت اخلاقیه لرینی تقدیر ایدیورلر . ترکلرک تربیه و حسن معاشره لرینه ، محسنات و فضائله مفتون اولیورلر . عربلر ایله برلکده چالشمقده بولنان فارسی لرده عین حسیه مغلوب اولیورلر : شو قدر که انشای محاربه ده الده ایدیلن ترک اسیرلری الیوکسک فیثاتده ساتایورلر . سلاطین ، امراء ، اعیان ، اشراف اولرنده ترک جاریه لری ، ترک کوله لری بولندرمقده یکدیگر لرینه مفاخرت و مسابقت ایدیوردیلر . حافظ شیرازینک بر چوق قطعه لری واردر که ترکلرک تاسکی دن بری حسن جمال و نزاکت معاشرت ایله مشهور اولدقلرینه دلالت ایدره . شو قدر که بو کون ذهنلرده جایگیر اولان و کویا ترکلرک یالکز باشقه عربلر ایله اختلاط و امتزاج ایدره ک کسب نزاکت ایتمش اولدقلری فکری ، تا اساسدن یا کلش اولدیغنی اشکاردر . ایشته شو اسیرلر ، شو جاریه لر اغنیا و اعیان اولرنده تربیه ایدیلره ک بر چوق صنایع نفیسه یه آلدیریلره ق مغنیه و مرصیه لکه مأمور ایدیوردیلر . کیت کیده اسیرلرک عددی تزايد ایتدی .

ترکر ایله عالم اسلام آراسنده علاقه و رابطه صیقی لشدی . یواش یواش ترکلر کندی لکلرندن عالم اسلامه طوغرو یورومکه باشلا دیلر . انحطاط و انحرافه یوز چویرمش عباسیلر کندی لرینی حفظ ووقایه ایچون ترکلرک رشادت ، صداقت و صفوتندن استفاده یولی دوشوندیلر . ترکلر دن کندی لرینه منسوب و سرای خلیفه یی محافظه ایچون بر آلی تشکیل ایتدی لر : شو الای مرور زمان و انحطاط اخلاق سایه سنده کسب نفوذ ایدره ک زمام اموری اللرینه کچوردی : بر زمان کلدی که بغدادده خلیفه لر ترک الای ضابطانی اللرنده اسیر و آلت اولدی لر . کیمی ایسترسه خلع و کیمی ایسترلرسه اجلاس ایتدی ردی لر . شو ضابطان بالطبع ماورای النهرده و ترکستانده بولنان وطنداشلی ایله علاقه ده ، رابطه ده بولنیوردی لر . بونلری خلافه طوغرو جلب و دعوت ایدیوردی لر . بونکه برابر کندی ارالرندن لیاقت و استعداد ایله تمیز ایتش ذواتی ولایتلره ، مملکتلره امیر ، حاکم تعیین ایتدی ردی لر . ایشته بتون شو حرکات و معاملات ماهرانه و عاقلانه سایه سنده درکه سلطنت عباسیه نک واسطه طوغرو خلافتک تام شرق جهتی ترکید اقتدارنده کوریورز . برمدق تاریخینک

نظر دقت و حیرتی جلب ایدمجه ک بر نقطه در که ترکر جنکیز و تیمور لکنک استیلای آفت امیزلرندن بر چوق زمان اول صرف بو حلول مدنی سایه سنده بلا محاربه و مقاتله خلافتک بتون جهت شرقی سنی استیلا ایتمشلردی . تاریخ عمومیه ده بویله بر حادثه از کوریلور و ترک قومنک تدویر امور اداره و سیاستده نه درجه لرده فطرتاً مستعد اولدیغنی ایشته شو مثالدن دخی آ کلاشیلور .

هر نه ایسه : عباسیلرک واسطه سلطنتلرنده بتون ایران و شمدیکی ماورای بحر حزر ایله افغانستان ترکلرک ید اداره سنه کچورده . بورالرده حکومت ایدن ذوات ظاهراً خلیفه طرفندن تعیین ایدیورلر لرایدیسه ده نفس الامرده مستقل و بلا واسطه اجرای امر ایدیورلردی .

ایشته ایرانک یکی دن احیای مغویسی بو سایه ده ممکن اولدی . زیرا ترکر هر زمان و مکانده اولدیغنی کبی بوراده کندی لرینه مخصوص اولان و باشقه بر قومده کورایان صفتلرینی ابراز ایتدی لر . بوصفت همان کندی لرینی کندی قومیت و جنسیتلرینی اونوتار ق اراسنده بولندقلری محیطک ، هر وقتک ، اقوامک نفعنه ، بقاسنه ترقی و تعالی سنه چالشمقدن عبارتدر . ترکر آمر اولدقلری قوملری ترکلرک دیرمکه چایشه حق یرده دائماً کندی لرینی یرلی ایتمکه ، یرلی لرک رنگینی ، روحی کسب ایتمکه بذل غیرت ایتمشلردر ! شو علو جناب شو فطانت کندی لرینه بهالی اوتوردیسه ده . بر چوق ممل و اقوامک بقا و دوامنه سبب اولدی ! شو فکر مزی کله جک مقاله مزده تفصیلاً بیان ایدرز .

احمد آقایف

تورکلر واسلاولر

وقایعک تفرعانه چوق قایلیمایوب ، هیثات عمومییه سی احاطه لی بر نظره قاورانمه یه چالشمسه ، تاریخده غیر منقطع ، عظیم جریانلر کورمک قابل اولور . مثلاً عالم اسلام ایله عالم نصرانیتک مصارع سی ، تازمان پیغمبریدن ، بو کونه قدر ، بلافاصله دوام ایدیور . موحدین باشلیجه ایکی قولدن خرسقیان دنیاسنه هجوم ایتمشلردی . جنوب قولی ؛ مصر دن ، بلاد بربریه دن ، مغربدن یورویه رک جبل الطارق کچوب ، قاتولیک اوروپایی اسپانیا و فرانسه ده یکمشدی ؛ شمال قولی ایسه ، سوریه و اناطولیدن ایبرولیه رک ، بوغازلری کچوب ، اورتودوقس اوروپانک مرکزی اولان بیزانسی ضبط ایتش و بر آز دکله ندکن صو کره ، طونه مجراسی بو یونجه حرکت مظفرانه سنده دوام ایدره ک ، غربی روما قیصر لکنک وارثی مقدس روما جرمن امپراطور لکنک پایتختلرندن برینی تهدید ایتشدی . لکن بوا یکی تعرض قولی ، نهایت بوتیه وویانده یکیه رک رجعته مجبور اولدی لر . عالم نصرانیت رجعت ایدن مسلمانلرک آرقه لرینی بر اقیه رق ، تعقیبه قویولدی ، بورجمت و تعقیبی حالا بو کون بیله کور یورز : مغرب مسلمانلرینک فرانسز و اسپانیول قوه متفقه سنه قارشلی وطنلرینی مدافعه یه چالشمه لری غرب قولنک ؛ عثمانیلرک اوروپاده کی صو ک موشملرینه ، یعنی ما کیدونیا و کریده دیش و طرناق لریله

پایشمه‌لری ایسه شرق قونلک دمدار محاربه‌لرندن باشقه برشی دکلدرد. عالم اسلام ایله عالم نصرانیت آره‌سنده اون اوج عصر در ، دوام ایدن بونزاع عظیمی هر کس بیلور. لکن طبق اونک کبی عصر لر دنبری سورن، عظیم، تاریخی دیگر برغوغا دها واردرکه، اوندن بالنسبه آز بحث اولمشدر. بو بویوک حرب، ایکی بویوک عرقلک، تورک واسلاولرک، تاریخی مصادمه‌لریدر.

**

مهاجرت عمومیه‌ده، اک کچ اوروپایه کلن قوم تورکلر در. تورکلر آلتون طاغدن چیقوب اورطه آسیا یا ایلاسندن، غربی آسیا اووه‌سنه آقیدیلر. اوکلرینه چیقان برحائل، قوزغون دکزی خندقیه، آرقه‌سنده کوکه قدر یوکسه‌لن قاف طغانی سدی، بو آقنتی بی ایکیه آردی: صاغ قول، خزرک، قافقازک شمالندن کچوب شرقی اوروپا اووه‌سنی قاپلادی؛ - صول قول خراسان و آذربایجاندن مرورایله ممالک رومی استیلا ایله‌دی.

شمال قولنسک پیدشدرلری، شرقی اوروپا اورمانلرنده آجاج کوتوکلرندن معمول کلبه‌لرده یشار، یایان کزر، اوزون بویلو، آق بکزی، صاری صاجلی برقومه، اسلاولره راست کلدیلر. واوزماندن اعتباراً آتلی و کوچبه تورکلره یایا و اوطوراق اسلاولرک تاریخ نزاعی باشلامش اولدی.

تورکلرک غربی استیلاسنده اک مهم دوره، جنکیز خان و اولادینک عصریدر: هولاکو خان جنوب قولیه بغداده ایروزلرکن، باتو خان شمال قولیه یورویوب شمال اسلاولرینک جمله‌سنی تحت اطاعتنه آلمشدی. باتو و چوققلرینک تاسیس ایتدکلری آلتون اردو خانلغی، ۱۲نجی و ۱۳نجی عصره میلادیده، بوتون روسیه‌نک صاحب و حاکمیدر. آلتون اردو خانلری، روسلرک امور دینه‌لرینه، اداره داخلیه‌لرینه اصلا قاریشمازلردی؛ روحانیلری، کیناز، یعنی بکلری یرلرنده برافشلردی. خانلر انجق معین برویرکو آلور و کینازلرک صداقت اوزره بولنه‌لرینی ایستلردی. اهالی ایله خانلرک هان هیچ بر رابطه و مناسبتلری یوقدی. حاصلی آلتون اردو خانلغی، شمال اسلاولرینک اوستنده غایت سطحی بر حاکمیتدن عبارتدی؛ یرلی اهالی، دینی، تشکیلات سیاسی و اجتماعی‌سنی اولدینی کبی محافظه ایتمکده ایدی.

تورکلرک شمالی اسلاواووه‌سنی استیلاسی، او اووه‌لرده کاش بویوک نهرلرک فیضاننه بکزیوردی. بونهرلر، هر ایلاک بهار یاتاقلرندن چیقهرق اووه‌یی باصارلر. بر ایکی هفته کچرکچمز، ذاتاً آز درین اولان بوسو چکلهمه‌یه باشلار، اوتده بریده آطه جقلر باش کوستیر، صویوزی پارچالانیر، صوکره بو آطه جقلر بر برلرینه بتیشرلر، نهایت صوبوسوتون چکیلوب، قره‌اسکی حالیه تکرار میدانه چیقار. بویوک آلتون اردو خانلغی ده پک چابوق پارچالانیدی، قاسم، قزان، آسترخان، قریم کوچک خانلقلرینه بولوندی. بونلرک آره‌لرینه قوی و مستقل روس بکلسکلری کیردی. صوکره بوبکلسکلر بویویه‌رک، بیلرنده اتفاقلر عقد ایدهرک، خانلقلری

صیقشیدریدیلر و نهایت تماماً برلشوب، آلتون اردونک پارچه‌لرینی ده یر یوزندن قالدیردیلر.

*

**

جنوبه یوروین تورک قولی، ممالک رومه کیردکن برخیلی مدت صوکره، قایی خانلیرک همتیه دکزلری آشارق، بالقان یارم اطه‌سنده ینه اسلاولره، جنوب اسلاولرینه چاودی. بونلرده طاغ و اورمانلرده یشار، پیاده و اکینجی آدملردی. عثمانلی تورکلرینک جنوب اسلاولرله بو تصادمی، شمالده کی قارده‌شلرندن ایکی عصر قدر صوکره در. جنوبی تورکلرک اقوام محکومه‌یی اداره‌لری ده، شالیلردن پک فرقی دکلدی: اونلرده یرلیرک امور دینه و تشکیلات سیاسی و اجتماعی‌لرینه چوققلق قاریشمازلر، یرکی آملقه اکتفا ایلرلردی. بوجهته اقوام مذکورهنک تورک حاکمیتی آلتندن صیریلوب چیقمه‌لری قولای اوله جقدی.

اوروپای شرقی اووه‌سیه، شرق قریب و بالقانلری آیران بحر حزر، قافقاس طاغلری و قره‌دکز، شمال و جنوب تورک اردولرینک کسب ارتباط ایله‌سنه بر چوق زمانلر حیولت ایتشدی. فاتح سلطان محمد استانبولی ضبط ایله قره دکزک کلیدینی آینه آلدقن صوکره دررکه قریم خانلغی سوارسی بو ارتباطی تاسیسه موفق اولمشدر.

لکن آرتق کچه قالمشدی: شمال اردوسی قوماندانلرینک اهلیتسز- لکیله، کچمسزلکیله یگیلمش، پارچه‌لانش رجعت ایتمکده، موسقوفلر ایسه، حتی خانلر آره‌سندن متفقلر بولهرق، غالبانه اونلری تعقیب ایتمکده ایدی.

بونکله برابر، هنوز دورنکوه و اقبالده بولنان عثمانلی تورکلرینک، شمال اردوسنه معاونت ایتهلری غیر ممکن دکلدی: موسقوا بویوک کینازی اوچنجی ایوان، آلتون اردویه قطعی بر غلبه جالهرق، خرچکندارلقدن قورتولدینی، متفرق روسیه‌یی طوپا ایوب، بعض خانلری طرفه جلبه چالیشدینی زمانلر، دولت عثمانیه استانبولی فتح ایله شرقی رومانک حیاتنه خاتمه چککچک قدر قوتلی ایدی.

عثمانلی خانلری، شمال اردوسنک اسلاولر طرفندن یکیلوب عمو ایدیله‌سندن، بالآخره کندیلری ده متضرر اوله جقلرینی، مع التأسف دوشونه میورلردی. ارتباط مفرزه لکنی درعهده ایدن قریم سواریلری ایسه، استقلال و آزاده کیلرینی محافظه ایچون، شمالده کی خانلقلری فدادن چکسنیه‌جک درجه‌ده خودپرست طاورانیورلردی. حالبوکه اوچنجی ایوان، اوکنده کی شمال تورکلرینی بکریکمز، وقت کچر مکسزین، جنوبده کیلره تعرض ایتک یوللرینی حاضر لامقده ایدی: ایوان، صوکره بیزانس ایمپراطوری قسطنطین پاله اولوغک یکنی صوفیه‌یی تزوج ایدهرک قیصر تختنه برنوع حق وراثت قزانق ایستدیکی کبی، پاله اولوغلرک ایکی باشلی قارتاللرینی آرمه اتخاذایله او حقه بر شکل ظاهری ده ویرمش اولدی. حقیقی دردنچی ایوان ایشه دها زیاده ایلری کیدوب، کندینه چار، یعنی سزار قیصری عنوانی طاقدیردی. دردنچی ایوان زماننده، آلتون اردو بقایاسندن آشرخان و قزان خانلقلری ضبط اولنهرق، روسیه اووه‌سنده قریم خانلغدن غیر مستقل تورک دولتی قالمادی.

غالب اسلاولغه فرات ودجله یولارینک اوکنی آچار . شرق قولى ایسه، قرغز قیرلرینی، تورکان چوللرینی آشهرق، مرو، سمرقند، خوقند کبی الکه مهم تورک مرا کزینی ضبط ایدهرک، خیوه و بخارا خانقلرینی ربه رقیته کچریر . وبویله جه مظفر اسلاولق، تورکلک منبى اولان طاغله قدر ایلرولمش اولور .

اسلاولر، ایکنجی آلکساندر دن بری، تورک عالمی صاغ وصولندن بویوک بردمیر قیصاچک ایکی انصافسز قولى ایچنه آلدقلری کبی، بو عالمک تا قبله یعنی قافقاز و آذربایجانه قوجه بر قاما صاپلامشدر . اسلاولرک تورکلر علمینه شمدی یایدقلری مانوره، تورکلرک ایکی طرفی قوشاتوب، خط رجعتی کسه رک، مرکزی بر تعرض اجرا ایتمک صورتیه در که موفق اولدقلری تقدیرده تورکلرک تسلیم سلاحدن غیرى چاره لری قالماز ...

برلین معاهدسیله اسلاولرک حرکات تعرضه لرینه جدی ودوامی بر سکتته عارض اولدی ظن ایدنر، اساسسز بر تسلی ایله کندی کندی لرینی آلداتمش اولورلر . برلین قونفره سندن بری، اولسه اولسه، اسلاولرک تورکلره شکل تعرضی دیکشمش اوله بیلور . روسیه اولاری، هنوز بالغ ورشید اولمایان جنوب اسلاولرینه ولایک ایدردی . بوتون اسلاولر اونک امرینه مطیع ایدی . شمدی جنوب اسلاولرینک چوغی، استقلال قزاتمش اولدقلرندن، کندی لرینی حقوقه مساوی افراد عالمه دن اعتبار ایدرلر . وبونکچون ده روسیه یه تابع اولمقسزین یالکز اونکله استشاره ایدهرک، برلکده حرکت ارزوسنده در . ذاتاً نئوسلاویسم دنیلن، پان اسلاویسمک شکل جدیدی ده بودر .

اسلاولق، زیر حکمنه آلدینی تورکلره، اولجه تورکلرک اسلاولره ایتدیکی معامله ایله مقابله ایتور : تورکلر اسلاولرک دینه، عاداتنه، شکل اجتماعیلرینه هیچ ایلمشه مشلدی؛ اسلاولر ایسه بالعکس تورکلری خرسیتیانلاشدیره یه، اسلاولاشدیره یه، طاغیتمه یه، حاصلی یوق ایتمه یه چالیشیورلر : آسیای وسطی صحرائینه، ماورای قافقاز اووه لرینه متصل اورتودوقس میسیونرلری کوندریلیور، ملی مکتبلر قپادیلوب اسلاولغه تمثیل مکتبلری آچیاور، روس مهاجرلری سوق اولنوب برلیر صیقه شدیریلیور، طاغیدیلیور؛ - اورویای روسیده کی تورکلر، اجتماعاً، شمدی روسلردن پک آز فرقلیدرلر؛ - صربیه ده، قره . طاغده تورک هیچ قالمادی؛ - بلغارستانده تورکلرک حالی کوندن کونه تحملفرسا اولور . الحاصل، تورکلرک اسلاو عالمه حاکمیتلری سطحی وموقت ایدی؛ اسلاولر ایسه مقابل استیلارینک درین ومؤبد اوله سنه چالیشیورلر ...

اگر تورکلر، علی الخصوص عثمانی تورکلری، فاتح وقانونیلر زماننده اولدینی کبی بوسفرده استقبالی دوشنمک ایسته مزلسه، تورکلک قوتنک برلشدیریله سی ایچون چاره لر آرازلسه، اسلاولنگک تاریخی دشمنلریله برلشوب برتدیر قورمازلسه، اسلاولنگک یارم عصر دنبری دوام ایدن احاطه وتفریق حرکتی موفقیتله بتر، قیصاچلر

الحاصل، ۱۶نجی عصر میلادیده تورکلرک شمال قولى، اسلاولر طرفندن تماماً یکیلوب، شمالی اسلاو اووه سنده تأسس ایتمش خانقلرک هپسی، موسقوا دولتی زیر حکمنه کیردی . بوندن باشقه، شمال اسلاولری بوغلبه لر یله قانع اولمایجه، جنوب تورکلرینی ده مغلوب ایدهرک، اوراده محکوم دیندش وجنسدش لرینی قورتارمق، وبویله جه بوتون اورتودوقس عالمه حاکم یکانه کسيلمک امل وتصورینی، تا اوزمانلر قوردیلر . [*] بوتصوراتک قوه دن فعله اخراجنه جدیتله ایلمک چالیشان چار برنجی پترو اولدی . پترو جنوب تورکلرینه اوروپادن وآسیادن صالدردی، لکن برشی قزانا مادی . پترونک باشلا دینی حرکت تعرضیه یی موفقیتله دوام ایتدیرن ایکنجی قاترینه در . قاترینه، جنوب تورکلرینک صاغ جناح جانبدارینی، یعنی قریم خانقلی، قسم کلیدن آیرارق ازدی . اوزمانه قدر برتورک کولی حالنده بولونان قره دکزک شمال ساحلی آینه کیردی . بوتون اوروپا یارم آطه سنی دولاشدیره رق اطه لر دکزینه کتیردیکی کیمیلره، جنوب تورکلرینک صول جناحنده اوردی . دینی وملی وحدتدن بالاستفاده، خرسیتیان تبعه عثمانیه یی آياقلاندیرارق، تورکلری آل برلکیله اوروپادن قوغمه یه اوغراشدی .

قاترینه نک حفیدی برنجی نیقولا زماننده، شمال اسلاولری، رجعت ایتمکده اولان تورکلره اوچ قولدن وپک شدتلی هجوم ایدرلر : برنجی قول قره دکزک غریبندن دولاشهرق، بالقانلردن کچرک، استانبوله ایلورلر؛ ایکنجی قول بحر حزرله بحر سیاه آره سندن قافقاز طاغلرینی آشهرق، تبریز وارضرومه طوغری تورکلری ایکی به بولمک اوزره، مرکزی بر تعرض اجرا ایدر؛ نهایت اوچنجی قول آسیای وسطایه ایلرولیه رک تورکلرک خط رجعتی کسمه یه چالیشور . نیقولانک اوغلی آلکساندر، تورک عالمه ایدیان بو هجوم عمومی به جنوب اسلاولرینی ده اشتراک ایتدیرر : باباسی کوننده، سواستوپول مغلوبیتله منقطع اولان غرب قولنک حرکتی، قره طاغیلرک، صرپلرک، وبلغارلرک یاردیمیه دوام ایتدیره رک، مظفرانه تا استانبول قپولرینه قدر کلور . مرکز قولى ماورای قافقاز تورکلرینی تماماً روسیه بویوندیرینی آتته آلور، سوکره عثمانی تورکلرینی بوسکورتیه رک،

[*] قزان وآسترخان موسقوفلر ضبط ایتدکلری وقت جنوب تورکلرینک، بوندن نه قدر متألم اولدقلرینی بیلدیورسه مده . استانبولک فتحی اوزرینه روسلرک درجه تائی بیلدیرن برخیل آثار ادبیه موجود اولدیفندن خیرم وار . آثار مذکورده دن بعضلرنده « یالکز انسانلرک دکل، حتی طاغلرک وطاشلرک بیله قان آغلیه جنی بووقه » (فتح قسطنطنیه) اوزون اوزادی به تقریرویان اولدقدن سوکره، سقوط ایدن ییزانسک خلف و وارثی موسقوا اولدینی ادعا ایدیلیور . مثلاً متروپولیت زوسیا ۱۴۹۲ تاریخنده شویله یازور :

« نصرانیتک خادی، بتون روسیه لیلرک صاحب وحاکی، یکی شهر قسطنطنیه اولان موسقواک یکی قیصر قونسطانطینی، بویوک کیناز ایوان وله واسیلی یی، جناب حق تقدیس ایلهدی . »

اوتوز سنه سوکره فیلوفه ی نامنده بر راهپ چاره یازدینی برمکتوبده موسقوا به اوچنجی روما نامی وریور و بوتون اورتودوقس دولتلرینک نهایت بر موسقوا قیصرلکی حالنده اتحاد ایده جکلرینی تبشیر ایله دیوردی که : « ایکی روما سقوط ایتدیلر، اوچنجیسی (موسقوا) طورپور، دردنجیسی هیچ اولمایه حق، چونکه موسقوا الی آخر الزمان پایدار قاله جقدر ... »

صیقیشوب، مرحمتسز قاما قلبی یارار و تورککده اولزمان - الله اسیر که سون - صوک نفسی و یرمش اولور ... آ . ی

هامه . - « تعارف مسلمانین » ک کچن هفته کی نسخه سنده، ه . ت امضاسیله بکا خطاباً یازیلش بر مقاله واردی . محرر بکک « صراط مستقیم » حقنده کی طاتلی سوزلردن، غزته هیئات تحریریه سی البته غایت ممنون و متشکر در . بکا ایدیلن اعتراضله کلنجه، اعتراف ایتمیم که نقطه اعتراضی ایجه آکلایامدم . ناچیزانه یازیلرمد، دائماً وعظ و نصیحتدن قاجنمق ایسترم، انجق وقایع تاریخیه یی المدن کلدیکی قدر تشریح ایله اسباب و نتایجی بر برینه ربطه چالیشیورم . « آلمانیا، انکلتره، تورکیه و عالم اسلام » ده بواصولی تمقیب ایتمم، صانیوردم . ه . ت بکک اعتراضلری اوزرینه، اولره بردها کوز کزدیردم . کوردم که صرف شمدی به قدر اولوب کچمش شیلری یازمشم ، هیچ ده « آلمانلره محبت ایتمیه، اولنرک آغوشنه آتله یه وعظ و نصیحتده » بولنامشم . انجق دیشم که کچن ربع عصرلق بر زمانده آلمانلر ، کندی منفعتلری ایجابی - دقت بویورلسون: کندی منفعتلری ایجابی دیورم - انکلزلردن دهها زیاده دوات عثمانیه به عالم اسلامه فائده لی اولشلر . و بودبدیکمی وقایعدن استخراج ایتمم . ایشته او قدر . ه . ت بک طرفندن ذکر اولنق شرفنه مظهر اولمش اوج بش سطرده، مقاله ده مطلق اوله رق ذکر ایدیلور: « آلمانلر مسلمانلری کندیلرینه مساوی عد ایله یوب اوکا کوره معامله ایدرلر ... الخ » جمله لردن اول « مسلمانک اوروپالی به ایصینامه سی هرشیدن اول ... کندیسی آدم اوغللرینک هر برینه « مساوی و حر بر انسان حساب ایلرکن مادون واسیر معامله سنه دوچار « ایدیلر سندنر . آلمانلر احوال مبسوطه یی کوروب آکلاملر و بوندن استفاده به مسارعت ایله مشلردر: « دنیلور . مذکور جمله لردن بر آرز صوکره ایسه « انکلزلری اک زیاده تلاش و یرن ، آلمان سیاست شرقیه سنک ... « قوه اسلامیه یی تجار و صنعتکار دولتلر علیه قولا نغ ایسته مه سی اولمدر » دنیلور . مقاله نک تا باشنده : « بوکون دنیا نک ایکی اک بیوک دولتی عثمانلی « و مسلمان یورغانی اوزرینه غوغا ایتمکده درلر » و دیگر بر برنده : آلمانلر « یقین شرق حقنده کی پروغراملری صوکنه قدر تطبیق ایدیه بیلمک ایچون ، دولت « عثمانیه یی ضعیف لاندیرماق ، بالعکس تزیاید قوت و سطوتنه چالیشمق لازم کیلور دی » دنیلور . آرتق بو قیدلر وارکن ، اوجله لردن آلمانلر مسلمانلری ، هیچ بر غرضسز سوه لرلر ، کندیلرینه مساوی کوریرلر حتی مدافعه ایدرلر معناسی، بیلمم، چیقاریله بیلور ی ؟ آ . ی

رفاه و استراحت کونیدر، عموم ایشدن چکیلیر، بالجمله مسلمان اک یکی البسه لری نی تلبس اینده رک مسیره لره هجوم ایدرلر . حتی قونیه و آناتولی نک سائر مالکنندن کلن حاللرک بیله بوعادته بالمجبوریه تبیت ایتدکلی کوریلور که حیثیت ملیه و تعصب دینی یی نه قدر جریحه دار و بتون قلوب حیتمندان ی نه درجه داغدار ایتدیکی وارسته ایضاحدر . بوعادت مقدوحه نک رفعی ایچون ده هیچ بر تشبث و قوعوبولمور . بوکا اولدینی کی هر خصوصده مطوعاتک دلالت ایتمی لازم کیلرکن - روجه غزته لرینک بیله اکثری بازار ایرتسی کونی نشر ایدلر کی حالده - ترکیه جرائدن برندن ماعداسی بازار کونلری عمله و محررینه (قونزه) و یردرک بازار ایرتسی انتشار ایتدکلرندن بویله بر امر خیره دلالتله اجتسار ایدیه میورلر .

و بتون بومناسبتسز لکلرک سبب حقیقیسی : کمرکلرک بازارلری مسدود و بناء علیه جمعه کونلری عالمه کشاده بولنمیدر . بوکونلر تبدیل ایدیلر جک اولورسه بوچیرکین حالده طبیعتیه نهایت بوله جغندن حکومتک جلب نظر دقتی ضمننده رساله مبجله کزک توسطی بالجمله حیتمندانک تفریح قلوبنه بادی اوله جنی طبعیدر . ذکی مدحت

کرمیرده :

صراط مستقیم جریده اسلامیه سی هیئت تحریریه سنه

قال النبي صلى الله عليه وسلم : « المؤمنون اخوة والاسلام يعلو ولا يعلو عليه » بيك كره آمنة وصدقنا . زمان بعثت حضرت نبويدن بو عصره قدر « انما المؤمنوه اخوة » ديه ايشيدوب طورديغمز حالده مع التأسف معناسی آکلایمه رق و روح اسلامیتی حس ایتیه رک، اتحادی تفرقه یه، اخوتی دشمنلغه قلب ایله هیئت جامعه اسلامیتی محو و پریشان ایتدک . اوت، تکرار ایدرم ، بر برمنزه اوغراشهرق افق سعادت اسلامیه یی قاره بولوطلرک قابلامسنه سبب اولدق . افسوس که بوبلایي کندمز دعوت ایتدک .

بیلنمز نیچون اتحادمز بویله اختلافه، اخوتمز بویله نفاق و شقاقه دوندی . عصرلردنبری مسلمانلر یکدیگرندن جدا دوشهرک آواره قالدیلر، هیأت اجتماعیه مز صا صیلدی، حیات اسلامیه مز رخنه دار اولدی . برطاقم موهوماتله صفحه بیضای اسلامیتی قارارتوب کندمز ی بو حاله دوچار ایلدک . افسوس که بویله یابدق .

جزیره العربدن ظهور ایدوب خارق العاده بر قوه مقناطیسیه ایله آز زمانده یوزلرجه اقوامی ، بیکلرجه قبائلی ، ملیونلرجه افرادی دائرة عدل و احساننه طوپلایه رق عظیم بر دولت تأسیس ایدن مسلمانلرک عصرلرجه شوکت و سطوتلری دوام ایتدی ، ترقی و هیبتلری جهانی قابلا دی ، لوای محمدی بتون آفاق عالمده موجه نما اولدی . مسلمانلر ارضک هر هانکی نقطه سنه آباق باصدیلرسه اوراسی بر دارالجنان اولدی ، ظلمت شرک ایله قاورولان مملکتلری نور حقیقتله مستغرق سعادت ایلدیلر . نه غریبدرکه صوگر ا بتون بوشوکت و سطوتلر سوندکن بشقه

مکاتیب

ازمیرده :

صراط مستقیم جریده معتبره سی اداره خانه سنه

حکومتک بازار کونلری ده موقه یوم تعطیل اتخاذ ایتمی اوزرینه جریده محترمه کزک بحق ایتدیکی اعتراضلر بالجمله اهل اسلامی نه درجه مسرور ایدیورسه، الا آن بو تعطیل کونلری حقنده مصیب برقرار و یرلمه سی او قدر بادی تأسف اولویور . استانبولده هیچ اولزسه جمعه به یوم تعطیل نظر یله باقیلیورسه ده بوراده ایام سائر دن هیچ فرقی یوقدر . ازمیر بر تجارت شهری اولدیندن بو خصوصده اک زیاده علاقه دار اولان تجاردر . حالبوکه بتون اسلام و خرسیتیان تجار تخانه لری جمعه کونلری کیجه یاریلرینه قدر آچیق اولدینی حالده بازار کونی اک تجارتگاه محللرده بر فردیله کوریلر مز . اوکون هر کسک